

**RAAP-NOTITIE Concept**

## **Plangebied Weiver 37 / 37a te Jisp**

**Gemeente Wormerland**

**Archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventa-  
riserend veldonderzoek**

## Colofon

**Opdrachtgever:** SAB

**Titel:** Plangebied Weiver 37 / 37a te Jisp, gemeente Wormerland; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek

**Status:** conceptversie

**Datum:** datum\_maand

**Auteur:** drs. I.R.P.M. Briels

**Projectcode:** JIWE

**Bestandsnaam:** NO\*concept\*\_JIWE

**Projectleider:** drs. I.R.P.M. Briels

**Projectmedewerker:** drs. R. Timmerman

**ARCHIS-vondstmeldingsnummers:** 419666

**ARCHIS-waarnemingsnummers:** p.m.

**ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer:** niet van toepassing

**Bewaarplaats documentatie:** RAAP West-Nederland

**Autorisatie:** drs. C.N. Kruidhof

**Bevoegd gezag:** Gemeente Wormerland

**ISSN:** 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

Leeuwendeldseweg 5b

1382 LV Weesp

Postbus 5069

1380 GB Weesp

telefoon: 0294-491 500

telefax: 0294-491 519

E-mail: raap@raap.nl

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2012

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

## Samenvatting

In opdracht van SAB heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau in mei 2012 een archeologisch onderzoek uitgevoerd in plangebied Weiver 37 / 37a te Jisp, gemeente Wormerland. De aanleiding voor dit onderzoek is het voornemen om op deze locatie de bestaande bebouwing te slopen en nieuwbouw te realiseren. Het onderzoek is nodig in het kader van de aanvraag van een omgevingsvergunning, aangezien naar verwachting eventueel aanwezige archeologische resten bij toekomstige graafwerkzaamheden in het gebied zullen worden verstoord. Een archeologische onderbouwing met betrekking tot de eventuele aanwezigheid van archeologische waarden is derhalve verplicht conform het vigerend gemeentelijk beleid.

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek gold bij de aanvang van het veldonderzoek voor het hoge verwachting voor het aantreffen van vindplaatsen (m.n. huisplaatsen) vanaf de Late Middeleeuwen.

Op het achtererf is een ophogingspakket aangetroffen op het onverstoord veen. Het materiaal is afkomstig uit de bouwput die is aangelegd ten behoeve van de bouw van het huidige huis in het midden van de 20<sup>e</sup> eeuw.

Ter hoogte van de huidige woning is onder het ophogingspakket vanaf circa 1,0 m –Mv een verstoord veenpakket aangetroffen, dat waarschijnlijk geïnterpreteerd kan worden als een verstoord oude bouwvoor. Vanwege de afwezigheid van grote hoeveelheden huisafval en de aanwezigheid van grote hoeveelheden bouwpuin en een houtsplinter met groene verf wordt aangenomen dat het veen is verstoord bij de sloop van de voormalige bebouwing en de bouw van de huidige woning.

De nieuwe woning zal bijna geheel binnen het oppervlak van de huidige bebouwing gerealiseerd worden. Omdat de funderingen van de nieuwbouw niet dieper reiken dan die van de huidige woning zal door de nieuwbouw slechts een oppervlak van circa 10 m<sup>2</sup> buiten de contouren van de huidige bebouwing ter hoogte van de huidige steeg worden geroerd. De boring op deze locatie (boring 2) wijst uit dat hier tot circa 1,7 m –Mv bouwzand aanwezig is. Aangezien de fundering van de nieuwbouw niet dieper zal reiken dan 0,5 m –Mv zullen hierdoor geen archeologische resten worden verstoord.

Op basis van de resultaten van het booronderzoek wordt er vanuit gegaan dat het aangetroffen veen is verstoord bij de sloop van de voormalige bebouwing en de bouw van de huidige woning en geen indicatie is voor oudere bewoning. De kans dat de sloop van het huidige pand en de toekomstige heipalen intacte resten dan wel behoudenswaardige archeologische resten zullen verstoren wordt dan ook zeer klein geacht.

Op basis van de resultaten van dit onderzoek wordt in het plangebied in het kader van de voorgenomen bodemingrepen geen vervolgstap uit het proces van de Archeologische Monumentenzorg (AMZ) noodzakelijk geacht. Indien bij de uitvoering van de werkzaamheden onverwacht toch archeologische resten worden aangetroffen, dan is dan is conform artikel 53 en

54 van de Monumentenwet 1988 (herzien in 2007) aanmelding van de desbetreffende vondsten bij de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap c.q. de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed verplicht (vondstmelding via ARCHIS).

# Inhoudsopgave

**p.m.**

## Administratieve gegevens

|                                    |                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                      |
|------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Projectcode</b>                 | JIWE                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                      |
| <b>ARCHIS Onderzoeksmelding</b>    | 51445                                                                                                                                                                                |                                                                                                                      |
| <b>Type onderzoek</b>              | bureauonderzoek en verkennend booronderzoek                                                                                                                                          |                                                                                                                      |
| <b>Opdrachtgever</b>               | SAB in opdracht van dhr. F. Groen                                                                                                                                                    |                                                                                                                      |
| <b>Contactpersoon</b>              | Dhr. M. Ekkelkamp                                                                                                                                                                    |                                                                                                                      |
| <b>Onderzoekskader</b>             | aanvraag omgevingsvergunning                                                                                                                                                         |                                                                                                                      |
| <b>Locatie</b>                     | <i>Toponiem</i>                                                                                                                                                                      | Weiver 37 / 37a                                                                                                      |
|                                    | <i>Plaats</i>                                                                                                                                                                        | Jisp                                                                                                                 |
|                                    | <i>Gemeente</i>                                                                                                                                                                      | Wormerland                                                                                                           |
|                                    | <i>Provincie</i>                                                                                                                                                                     | Noord-Holland                                                                                                        |
|                                    | <i>Kadastrale gegevens</i>                                                                                                                                                           | gemeente Jisp, sectie H, nummers 1181                                                                                |
|                                    | <i>Oppervlakte plangebied</i>                                                                                                                                                        | Perceel is circa 600 m <sup>2</sup> . Op circa 1/3 deel van het perceel vinden bodemversturende activiteiten plaats. |
|                                    | <i>Kaartblad</i>                                                                                                                                                                     | 19D                                                                                                                  |
|                                    | <i>Centrumcoördinaat</i>                                                                                                                                                             | 118.347 / 502.301                                                                                                    |
| <b>Bevoegde overheid</b>           | gemeente Wormerland                                                                                                                                                                  |                                                                                                                      |
| <b>Contactpersoon</b>              | Dhr. P. Kleij, gemeente Zaanstad en Wormerland                                                                                                                                       |                                                                                                                      |
| <b>Onderzoekperiode</b>            | mei 2012                                                                                                                                                                             |                                                                                                                      |
| <b>Afbakening onderzoeksgebied</b> | Tijdens het bureauonderzoek wordt het plangebied inclusief een zone van 500 m rondom het plangebied onderzocht. Het verkennend booronderzoek zal beperkt blijven tot het plangebied. |                                                                                                                      |
| <b>ARCHIS-vondstmelding</b>        | 419666                                                                                                                                                                               |                                                                                                                      |
| <b>ARCHIS-waarneming</b>           | Pro memorie                                                                                                                                                                          |                                                                                                                      |

# 1 Inleiding

## 1.1 Kader

In opdracht van SAB heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau op 1 mei 2012 een bureau- en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in verband met de voorgenomen sloop en nieuwbouw aan de Weiver 37 / 37a te Jisp, in de gemeente Wormerland.

Dit onderzoek diende te worden uitgevoerd omdat realisatie van de plannen zou kunnen leiden tot aantasting of vernietiging van mogelijk aanwezige archeologische resten. Doel van het bureauonderzoek was het verwerven van informatie over bekende en verwachte archeologische waarden teneinde een gespecificeerde verwachting op te stellen. Doel van het veldonderzoek was het toetsen van die gespecificeerde archeologische verwachting en, indien mogelijk, een eerste indruk geven van de aard, omvang, datering, kwaliteit (gaafheid en conservering) en diepteligging van eventueel aangetroffen archeologische resten. Op basis van de onderzoeksresultaten en de aard en omvang van de voorgenomen bodemingrepen is vervolgens in hoofdstuk 4 een advies geformuleerd met betrekking tot eventueel archeologisch vervolgonderzoek.

## 1.2 Ligging van het plangebied

Het plangebied ligt aan de Weiver 37 / 37a te Jisp, gemeente Wormerland. De exacte ligging en contouren van het plangebied zijn weergegeven in figuur 1.

Het terrein is deels bebouwd en verhard en bestaat deels uit grasland. De omvang van het plangebied is circa 600 m<sup>2</sup>. Volgens de geraadpleegde topografische kaart en het Actueel Hoogtebestand Nederland (<http://www.ahn.nl/>) bedraagt de huidige maaiveldhoogte circa 0,7 m – NAP.

## 1.3 Planomschrijving

De huidige bebouwing wordt gesloopt. Op bijna exact dezelfde locatie wordt nieuwbouw gerealiseerd. Dit betreft circa 1/3 van het perceel. De contouren van de huidige bebouwing en de nieuwbouw zijn op figuur 4 aangegeven. De achtergevel van de nieuwbouw komt op dezelfde locatie als de huidige achtergevel. De voorgevel wordt ten opzichte van de huidige woning circa 5 meter van de weg af verplaatst. Daarnaast wordt de woning tegen de zuidgrens van het perceel gebouwd wat nu in gebruik is als garage en steeg. De toekomstige fundering zal niet dieper reiken dan de huidige fundering en bedraagt circa 0,5 – 0,75 m –Mv. Daarnaast wordt ten behoeve van de nieuwe woning geheid. Het palenplan is nog niet bekend. Er zullen geen kelders worden aangelegd.

Concluderend betekent dit dat maximaal 10 m<sup>2</sup> van de ongeroerde grond door realisatie van de nieuwbouw zal worden verstoord in verband met de aanleg van een fundering. Dit oppervlak bevindt zich ter hoogte van de huidige steeg.

## 1.4 Doel- en vraagstelling

De doelstelling van het bureauonderzoek is het verwerven van informatie over bekende of verwachte archeologische waarden binnen het plangebied aan de hand van bestaande bronnen teneinde een gespecificeerde archeologische verwachting op te stellen. Het doel van het veldonderzoek is het toetsen en aanvullen van deze gespecificeerde verwachting. Op basis van de onderzoeksresultaten en de aard en omvang van de voorgenomen bodemingrepen is vervolgens in hoofdstuk 4 een advies gegeven over de omgang met eventueel aanwezige archeologisch relevante geo(morfo)logische eenheden of archeologische resten.

De volgende onderzoeksvragen worden gesteld:

- Welke gegevens met betrekking tot archeologische waarden zijn reeds over het plangebied bekend?
- Hoe ziet de geologische/bodemkundige opbouw van het plangebied eruit?
- Zijn in het plangebied tot 200 cm beneden maaiveld archeologisch relevante geo(morfo)logische eenheden of archeologische resten aanwezig die (mogelijk) bedreigd worden door de geplande inrichting?
- Op welke diepte bevinden zich de archeologisch interessante lagen?
- Is de bodemopbouw in het plangebied zodanig intact dat archeologisch vervolgonderzoek zinvol is?
- Op welke manier dient bij eventuele graafwerkzaamheden met archeologische waarden te worden omgegaan?
- Is in het plangebied vervolgonderzoek noodzakelijk en welke methoden zouden hierbij kunnen worden ingezet?

## 1.5 Kwaliteit

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 3.2), beheerd door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; [www.sikb.nl](http://www.sikb.nl)). Voorafgaand aan het veldonderzoek is een Plan van Aanpak (PvA) opgesteld en ter goedkeuring aan dhr. P. Kleij (bevoegd gezag Zaandstad en Wormerland) voorgelegd. Dit PvA is goedgekeurd (dd. 26-04-2012).

Voor de in deze notitie genoemde archeologische perioden wordt verwezen naar tabel 1.

## 2 Bureauonderzoek

### 2.1 Methode

Tijdens het bureauonderzoek wordt aan de hand van verschillende bronnen informatie verzameld om inzicht te krijgen in de genese van het landschap, de (lokale) opbouw van de bodem en de sporen die de mens in het landschap heeft achtergelaten. Om een beeld te vormen over het voormalige landschap is onder andere gebruik gemaakt van verschillende geologische, geomorfologische en bodemkundig kaarten. Voor informatie omtrent het reliëf in en rondom het plangebied is het Actueel Hoogtebestand van Nederland (AHN) geraadpleegd ([www.ahn.nl](http://www.ahn.nl)). Om de bekende archeologische gegevens te inventariseren zijn de Cultuurhistorische Waardenkaart van de provincie Noord-Holland, de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) en het Archeologisch Informatie Systeem (Archis II) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) geraadpleegd. Om inzicht te krijgen in de aanwezigheid van eventuele bebouwing en/of bodemverstoringen in het plangebied zijn onder andere historisch kaartmateriaal ([www.watwaswaar.nl](http://www.watwaswaar.nl)) en het Bodemloket geraadpleegd. Voor een volledig overzicht van de geraadpleegde bronnen wordt verwezen naar de literatuurlijst achter in dit rapport.

### 2.2 Aardkundige situatie

#### *Geo(morfo)logie*

Het plangebied ligt geomorfologisch gezien in een ontgonnen veenvlakte al of niet bedekt met klei en/of zand (Kleinsman e.a., 1979: code 2M46). Uit de geologische kaart blijkt dat het Hollandveen Laagpakket (Formatie van Nieuwkoop) zich in het plangebied bevindt op het Laagpakket van Wormer (Westerhoff e.a., 1987: code C0).

#### *Bodem*

De bodem in het plangebied bestaat uit koopveengronden op veenmosveen met grondwatertrap II (Wagenaar e.a., 1987: code hVs-II).

### 2.3 Bewoningsgeschiedenis

#### **(Cultuur)historische achtergrond**

Het veengebied waarin het plangebied zich bevindt, is in de Middeleeuwen ontgonnen. Wanneer deze ontginning aanving, is niet precies bekend. Het dorp Jisp is echter pas later ontstaan dan de veenontginningen. Het is een zogenaamde secundaire nederzetting. De oudste primaire woonplaatsen met een datering vanaf de 10<sup>e</sup> eeuw lagen midden op de veenkoepels. Aan het eind van de 13<sup>e</sup> en het begin van de 14<sup>e</sup> eeuw zijn bijna alle dorpen in Waterland verplaatst naar wegen of waterlopen (Soonius e.a., 2001; Haartsen & Ten Oever-Van Dijk, 2001). Ook in Jisp is de bewoning ontstaan in deze periode (Rietkerk, 2007). Op basis van historisch kaartmateriaal

(Canaletto, 1970; Sijmons & van Eeghen, 1990) lijkt het plangebied tot het begin van de 19<sup>e</sup> eeuw onbebouwd te zijn geweest. Aan de overzijde van de straat is daarentegen in de 18<sup>e</sup> eeuw wel al bebouwing aanwezig (Canaletto, 1970).

Pas vanaf de 19<sup>e</sup> eeuw kan met zekerheid worden gesteld dat er in het plangebied sprake is van bebouwing. Op basis van de projectie van de huidige topografie op de kadastrale minuut uit de periode 1811- 1830 (gemeente Jisp sectie D, tweede blad, [www.watwaswaar.nl](http://www.watwaswaar.nl); figuur 2) kan inzicht worden verkregen in de aanwezigheid van bebouwing in die tijd. Uit deze projectie blijkt dat de toenmalige perceelsgrenzen overeenkomen met de huidige en dat alleen de voorkant van het perceel in het begin van de 19<sup>e</sup> eeuw was voorzien van bebouwing. Tot hoe ver in de tijd deze bebouwing teruggaat, is niet precies bekend. Het pand op de kadastrale minuut is niet dezelfde als de woning die tegenwoordig op het perceel staat. Volgens de huidige eigenaar (dhr. F. Groen) werd het perceel pas aan het eind van de 19<sup>e</sup> eeuw (rond 1880) bebouwd. Het voorste deel van de huidige woning is in de jaren '50 gerealiseerd nadat de oude bebouwing (figuur 3) volledig was gesloopt. Hierbij is ook de fundering verwijderd. In de jaren '70 is de woning uitgebreid en is het achterste deel eraan gebouwd. Het voorste gedeelte heeft altijd een winkelfunctie vervuld (kruidenierswinkel en vervolgens een slagerij).

## 2.4 Archeologie

### Archeologische verwachting

Op de IKAW valt het plangebied in een zone met een lage kans op het aantreffen van archeologische resten. Deze waardering is gebaseerd op de bodemgesteldheid in (de omgeving van) het plangebied (Deeben, 2008).

### Bekende archeologische resten

Het plangebied bevindt zich binnen de historische kern van Jisp (figuur 1). Deze kern staat op de Archeologische Monumenten Kaart (AMK) geregistreerd als terrein van hoge archeologische waarde (CMA-code 19D-081; Monumentnummer 14662; WAT866A). De begrenzing van deze historische kern is gebaseerd op de historische kaart uit 1849-1859. De archeologische waarde van historische kernen bestaat uit de reeds aangetroffen of te verwachten aanwezigheid boven of onder de grond, van bouwhistorische resten en archeologische sporen en voorwerpen. Samen bevatten zij een veelheid aan historische informatie over ouderdom en ruimtelijke ontwikkeling van de kern (Rietkerk, 2007).

Op de Archeologische Monumentenkaart (AMK) en in ARCHIS staan in de omgeving van het dorpslint Jisp een groot aantal vindplaatsen geregistreerd (figuur 1). Het betreft met name huisplaatsen en aardewerkvondsten uit de Middeleeuwen en Nieuwe tijd. Aanvullend hierop is de waarneming van de Archeologische Werkgroep Nederland Zaanstreek Waterland, die in het verleden circa 200 m ten zuiden van het plangebied (tegenover de huidige school) een grote hoeveelheid vondsten heeft aangetroffen langs de slootkant en tussen de funderingen van het gesloopte schoolgebouw. Het materiaal (aardewerk, leer, glas e.d.) dateert rond 1600 (mondelinge mededeling dhr. M. de Boer). Het materiaal langs de sloot was gebruikt als oeverversterking.

Op de rest van het perceel zijn de vondsten afkomstig uit een ophogingslaag / afvalpakket en in het rode veen (mondelinge mededeling dhr. M. de Boer).

Binnen het plangebied zijn geen archeologische resten bekend.

#### *KICH en molendatabase*

Het raadplegen van het cultuurhistorische informatiesysteem KICH (<http://www.kich.nl>) en de molendatabase (<http://www.molendatabase.nl>) heeft geen relevante aanvullende archeologische informatie opgeleverd.

## **2.5 Bodemverstoringen**

Ten behoeve van het veldonderzoek is een KLIC-melding gedaan om inzicht te krijgen in de aanwezige kabels en leidingen. Aan de noordzijde van het huis ligt direct langs de gevel een gasleiding, aan de zuidzijde (in de huidige steeg) het riool (mondelinge mededeling dhr. F. Groen, eigenaar). De overige kabels en leidingen liggen aan de straatzijde van het huis ([www.kadaster.nl/klc](http://www.kadaster.nl/klc)). Er zijn geen gegevens van saneringen bekend ([www.bodemloket.nl](http://www.bodemloket.nl)). Voorafgaand aan de bouw van de huidige woning is in het midden van de 20<sup>e</sup> eeuw de oude bebouwing gesloopt, waarbij eveneens de funderingen zijn verwijderd. Ten behoeve van de nieuwbouw is toentertijd een bouwput gegraven tot circa 0,75 m –Mv. De vrijgekomen grond is verspreid over de rest van het terrein om dit te verstevigen en te egaliseren. De huidige woning is in twee fasen gerealiseerd. In de jaren '50 is de voorzijde gebouwd, in de jaren '70 is de achterzijde eraan gebouwd (mondelinge mededeling dhr. F. Groen, eigenaar).

## **2.6 Gespecificeerde archeologische verwachting**

Het plangebied bevindt zich binnen de historische kern van Jisp. Deze kern is in de 13<sup>e</sup> of 14<sup>e</sup> eeuw ontstaan. Op grond hiervan geldt voor het plangebied een hoge archeologische verwachting voor vindplaatsen (m.n. huisplaatsen) vanaf de Late Middeleeuwen. De resten bevinden zich gezien de geologische situatie waarschijnlijk dicht onder het maaiveld.

Op de kadastrale minuut uit de periode 1811-1832 is bebouwing aanwezig aan de voorkant van het perceel. Mogelijk vindt deze bebouwing haar oorsprong in de Late Middeleeuwen. Archeologische resten van de bebouwing bevinden zich naar verwachting dicht onder het maaiveld (evt. onder een opgebrachte zandlaag van maximaal 50 cm dik), maar kunnen tot op grotere diepte reiken. Resten van de bebouwing/bewoning zullen tijdens het booronderzoek worden herkend door middel van een ophogingslaag/dikke vuile laag met archeologische indicatoren zoals puin, aardewerk, houtskool en bot.

## 3 Veldonderzoek

### 3.1 Methoden

Het inventariserend veldonderzoek (IVO) bestond uit een booronderzoek verkennende fase. Het doel van het veldonderzoek door middel van boringen is om de in het bureauonderzoek opgestelde specifieke archeologische verwachting te toetsen en waar nodig aan te passen. Tijdens het veldonderzoek wordt vastgesteld waar de oorspronkelijke bodemopbouw intact is gebleven en waar niet. Daarnaast wordt vastgesteld of het bodemprofiel en eventuele archeologische indicatoren aanleiding geven te veronderstellen dat archeologische resten aanwezig kunnen zijn in het plangebied.

Tijdens het veldonderzoek zijn 8 boringen verricht (figuur 4). Tijdens het booronderzoek zijn de boringen verspreid over het plangebied gezet waarbij rekening is gehouden met het beperkte oppervlak, de aanwezige bebouwing en oppervlakteverharding in combinatie met de toekomstige bouwplannen.

De gehanteerde methode wordt geschikt geacht voor het opsporen van de meeste in dit gebied te verwachten nederzettingsterreinen vanaf de Middeleeuwen, die gekenmerkt worden door een hoge vondstdichtheid. Deze methode is niet geschikt om verkavelingspatronen, graven, beerputten en andere zeer lokale archeologische resten in kaart te brengen (Tol e.a., 2004). Er is geboord tot maximaal 3,0 m –Mv met een Edelmanboor met een diameter van 7 cm en een gutsboor met een diameter van 3 cm. De boringen zijn lithologisch conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989) beschreven en met meetlinten ingemeten (x- en y-waarden). De x- en y-coördinaten en de hoogte van de boringen zijn ingemeten met een RTK-GPS. Het opgeboorde materiaal is in het veld gecontroleerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren (zoals houtskool, vuursteen, aardewerk, metaal, bot, verbrande leem en fosfaatvlekken).

In het plangebied heeft een oppervlaktekartering plaatsgevonden en zijn bodemontsluitingen visueel geïnspecteerd op archeologische indicatoren. Ter hoogte van de sloot was dit vanwege de aanwezige oppervlakteverharding en een steiger niet mogelijk.

### 3.2 Resultaten

Tijdens het booronderzoek is in het hele plangebied roodbruin mineraalarm mosveen aangetroffen (Formatie van Nieuwkoop, Hollandveen Laagpakket) zoals op basis van het bureauonderzoek werd verwacht. Daarnaast is op het natuurlijke veen een antropogeen ophogingspakket van minimaal 0,5 m dik aangetroffen. Dit pakket bestaat uit een zwak tot sterk zandige klei met zand- en kleibrokken en archeologische indicatoren. Het betreffen voornamelijk fragmenten bouwpuin (rode en gele baksteenfragmenten en mortel), maar ook grind, complete mariene schelpen, glas en sintels. Dit pakket is zeer waarschijnlijk in het midden van de 20<sup>e</sup> eeuw opgebracht ter versteviging en egalisatie van de tuin. Het materiaal is afkomstig uit de bouwput die ten behoeve van

de bouw van de huidige woning is aangelegd. In de tuin van het huidige perceel gaat het ophogingspakket dan ook met een abrupte grens tussen 1,0 m en 1,5 m –Mv over in onverstoord roodbruin mineraalarm mosveen (boringen 6, 7 en 8).

Ter hoogte van de huidige woning wordt het ophogingspakket afgedekt met opgebracht bouwzand. In de boringen 1, 3 en 4 betreft dit circa 20 tot 40 cm. In boring 2 is tot 1,7 m –Mv bouwzand aangetroffen.

Ter hoogte van de huidige woning is onder het bovengenoemde ophogingspakket op een diepte van circa 1,0 m –Mv een verstoord, zwak zandig of kleilig veenpakket waargenomen met klei- en zandbrokken en dezelfde archeologische indicatoren als in het ophogingspakket (boringen 1 t/m 4). In de boringen 1 t/m 3 betreft dit verstoorde veen waarschijnlijk de oude bouwvoor. De dikte van het pakket wisselt van circa 40 cm in boring 2 tot 80 cm in boring 3. In boring 1 resteert slechts 15 cm vanwege een diepe recente bodemverstoring. Het verstoorde veenpakket is in boring 4 tot circa 3,0 m –Mv aangetroffen. Hier betreft het niet de oude bouwvoor maar waarschijnlijk een recente verstoring waarbij het materiaal is teruggestort.

In boring 3 is in het verstoorde veenpakket een houtsplinter met groene verf aangetroffen die in verband gebracht kan worden met de voormalige gevel van het huis of met de groene houten schuur die eind 19<sup>e</sup> eeuw op deze locatie stond en in het midden van de 20<sup>e</sup> eeuw is afgebroken (mondelinge mededeling dhr. F. Groen, figuur 3).

Op basis van het booronderzoek kan niet met zekerheid worden achterhaald wanneer het veen is verstoord. In het verstoorde veen en het ophogingspakket zijn in totaal slechts twee scherven roodbakkerend geglazuurd aardewerk gevonden die uit de Nieuwe tijd dateren. De afwezigheid van grote hoeveelheden huisafval (houtkool, aardewerk en bot) is opvallend. Hoewel de locatie vanaf het begin van de Nieuwe tijd en mogelijk al vanaf de Middeleeuwen deel uitmaakt van het bewoningslint lijkt het er om bovengenoemde reden niet op dat het plangebied in die periode is bewoond. Op basis van de grote hoeveelheden bouwpuin en de houtsplinter wordt vermoed dat de top van het veen (oude bouwvoor) is verstoord bij de sloop van de voormalige woning uit de 19<sup>e</sup> eeuw en de bouw van de huidige woning. Deze verstoring is dieper dan de eigenaar (dhr. Groen) vermeldt, namelijk circa 75 cm.

Het verstoorde veen gaat naar beneden toe geleidelijk over in onverstoord roodbruin mineraalarm mosveen. De diepte waarop dit gebeurt varieert.

In de boringen 4 en 5 is de bodem tot 3,0 m –Mv verstoord. Boring 4 bevindt zich vermoedelijk in de voormalige bouwput. In boring 5 is onder het ophogingspakket een sterk kleilig, grijsbruin veenpakket waargenomen waarin mariene schelpen zijn aangetroffen maar geen archeologische indicatoren. Het materiaal is geïnterpreteerd als dempingspakket /teruggeworpen pakket, mogelijk ook toe te schrijven aan de voormalige bouwput.

Tijdens de oppervlaktekartering en visuele inspectie zijn geen archeologische resten aangetroffen.

## 4 Conclusies en aanbevelingen

### 4.1 Conclusies

Op basis van de onderzoeksresultaten wordt de kans dat er door de geplande werkzaamheden intacte resten dan wel behoudenswaardige archeologische resten worden verstoord zeer klein geacht.

Op het achtererf is een ophogingspakket aangetroffen op het onverstoorde veen. Het materiaal is afkomstig uit de bouwput die is aangelegd ten behoeve van de bouw van het huidige huis in het midden van de 20<sup>e</sup> eeuw.

Ter hoogte van de huidige woning is onder het ophogingspakket vanaf circa 1,0 m –Mv een verstoord veenpakket aangetroffen, dat waarschijnlijk geïnterpreteerd kan worden als een verstoord oude bouwvoor. Vanwege de afwezigheid van grote hoeveelheden huisafval en de aanwezigheid van grote hoeveelheden bouwpuin en een houtsplinter met groene verf wordt aangenomen dat het veen is verstoord bij de sloop van de voormalige bebouwing en de bouw van de huidige woning.

De nieuwe woning zal bijna geheel binnen het oppervlak van de huidige bebouwing gerealiseerd worden. Omdat de funderingen van de nieuwbouw niet dieper reiken dan die van de huidige woning zal door de nieuwbouw slechts een oppervlak van circa 10 m<sup>2</sup> buiten de contouren van de huidige bebouwing ter hoogte van de huidige steeg worden geroerd. De boring op deze locatie (boring 2) wijst uit dat hier tot circa 1,7 m –Mv bouwzand aanwezig is. Aangezien de fundering van de nieuwbouw niet dieper zal reiken dan 0,5 m –Mv zullen hierdoor geen archeologische resten worden verstoord.

Op basis van de resultaten van het booronderzoek wordt er vanuit gegaan dat het veen is verstoord bij de sloop van de voormalige bebouwing en de bouw van de huidige woning en geen indicatie is voor oudere archeologische niveaus. De kans dat de sloop van het huidige pand en de toekomstige heipalen intacte resten dan wel behoudenswaardige archeologische resten zullen verstoren wordt dan ook zeer klein geacht.

### 4.2 Aanbevelingen

Op basis van de resultaten van dit onderzoek wordt in het plangebied in het kader van de voorgenomen bodemingrepen geen vervolgstap uit het proces van de Archeologische Monumentenzorg (AMZ) noodzakelijk geacht. Indien bij de uitvoering van de werkzaamheden onverwacht toch archeologische resten worden aangetroffen, dan is dan is conform artikel 53 en 54 van de Monumentenwet 1988 (herzien in 2007) aanmelding van de desbetreffende vondsten bij de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap c.q. de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed verplicht (vondstmelding via ARCHIS).

Over dit advies kunt contact op nemen met de bevoegde overheid, in deze dhr. P. Kleij (tel. 075-6423142). Indien u dat wenst, kunnen wij u in dit overleg assisteren.

## Literatuur

- Canaletto**, 1970. *Kaartboek Uitwaterende Sluizen in Kennemerland en West-Friesland, 1745*. Canaletto, Alphen aan den Rijn.
- Deeben, J.H.C. (red.)**, 2008. De Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW), derde generatie *Rapportage Archeologische Monumentenzorg* 155. Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort (info: [www.cultureelerfgoed.nl](http://www.cultureelerfgoed.nl)).
- Haartsen, A., C. ten Oever-van Dijk**, 2001. *Cultuurhistorische Waardenkaart Noord-Holland: de cultuurhistorie van Waterland en de Zaanstreek (inclusief Beemster en Schermer)*. Provincie Noord-Holland, Haarlem.
- Kleinsman, W.B., G.W. de Lange & J.A.M. ten Cate**, 1979. *Geomorfologische kaart van Nederland 1:50.000, blad 19 Alkmaar, 20 Lelystad (gedeeltelijk)*. STIBOKA/RGD, Wageningen/Haarlem.
- Nederlands Normalisatie-instituut**, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.
- Rietkerk, M.**, 2007. Plangebied Dorpsstraat 53 te Jisp, gemeente Wormerland; archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek. *RAAP-Notitie 2442*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.
- Sijmons, A.H. & I.H. van Eeghen**, 1990. Jacob Aertsz. Colom's kaart van Holland 1681. Canaletto, Alphen aan den Rijn.
- Soonius, C.M., D. Bekius & S. Molenaar**, 2001. *Streekplan Noord-Holland Zuid, provincie Noord-Holland; een archeologisch bureauonderzoek*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.
- Tol, A., P. Verhagen, A. Borsboom & M. Verbruggen**, 2004. Prospectief boren; een studie naar de betrouwbaarheid en toepasbaarheid van booronderzoek in de prospectiearcheologie. *RAAP-rapport 1000*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.
- Wagenaar, K. & C. van Wallenburg**, 1987. *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Blad 19 Oost Alkmaar, blad 20 West Lelystad (Noordhollands gedeelte)*. Stiboka, Wageningen.
- Westerhoff, W.E. & E.F.J. de Mulder & W. de Gans**, 1987. *Geologische kaart van Nederland, schaal 1:50.000. Blad Alkmaar West (19W) en Blad Alkmaar Oost (19O)*. RGD, Haarlem.

## Gebruikte afkortingen

|               |                                                        |
|---------------|--------------------------------------------------------|
| <b>AHN</b>    | Actueel Hoogtebestand Nederland                        |
| <b>AMK</b>    | Archeologische MonumentenKaart                         |
| <b>ARCHIS</b> | ARChEologisch Informatie Systeem                       |
| <b>CHW</b>    | Cultuurhistorische WaardenKaart                        |
| <b>CMA</b>    | Centraal Monumenten Archief                            |
| <b>IKAW</b>   | Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden           |
| <b>*KICH</b>  | KennisInfrastructuur CultuurHistorie                   |
| <b>KLIC</b>   | Kabels en Leidingen Informatie Centrum                 |
| <b>KNA</b>    | Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie                 |
| <b>•Mv</b>    | beneden maaiveld                                       |
| <b>NAP</b>    | Normaal Amsterdams Peil                                |
| <b>SIKB</b>   | Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer |
| <b>TNO</b>    | Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek             |

## Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen

- Figuur 1.** Ligging van het plangebied (gearceerd) met ARCHIS-waarnemingen (rood) en AMK-terreinen (blauw) op de IKAW; inzet: ligging in Noord-Holland (ster).
- Figuur 2.** Projectie van het plangebied (rode lijn) op de kadastrale minuut uit de periode 1811-1832 (bron: <http://www.watwaswaar.nl>).
- Figuur 3.** Foto uit het begin van de 20<sup>e</sup> eeuw van de voormalige woning en winkel aan de Weiver 37 / 37a te Jisp.
- Figuur 4.** Resultaten booronderzoek.
- Tabel 1.** Archeologische tijdschaal.
- Bijlage 1.** Boorbeschrijvingen.

| Archeologische perioden               |                                           |                    |              |
|---------------------------------------|-------------------------------------------|--------------------|--------------|
| Tijdperk                              |                                           |                    | Datering     |
| <b>Nieuwste tijd</b> (=Nieuwe tijd C) |                                           |                    | 1795         |
| <b>Nieuwe tijd</b>                    |                                           | B                  | 1650         |
|                                       |                                           | A                  | 1500         |
| <b>Middeleeuwen</b>                   |                                           | Laat               | 1250         |
|                                       |                                           | Vol                | 1050         |
|                                       | Vroeg                                     | Ottoons            | 900          |
|                                       |                                           | Karolingisch       | 725          |
|                                       |                                           | Merovingisch laat  | 525          |
|                                       |                                           | Merovingisch vroeg | 450          |
| <b>Romeinse tijd</b>                  |                                           | Laat               | 270          |
|                                       |                                           | Midden             | 70 na Chr.   |
|                                       |                                           | Vroeg              | 15 voor Chr. |
| Prehistorie                           | <b>IJzertijd</b>                          | Laat               | 250          |
|                                       |                                           | Midden             | 500          |
|                                       |                                           | Vroeg              | 800          |
|                                       | <b>Bronstijd</b>                          | Laat               | 1100         |
|                                       |                                           | Midden             | 1800         |
|                                       |                                           | Vroeg              | 2000         |
|                                       | <b>Neolithicum</b><br>(Nieuwe Steentijd)  | Laat               | 2850         |
|                                       |                                           | Midden             | 4200         |
|                                       |                                           | Vroeg              | 4900/5300    |
|                                       | <b>Mesolithicum</b><br>(Midden Steentijd) | Laat               | 6450         |
|                                       |                                           | Midden             | 8640         |
|                                       |                                           | Vroeg              | 9700         |
|                                       | <b>Paleolithicum</b><br>(Oude Steentijd)  | Laat               | 12.500       |
|                                       |                                           | Jong B             | 16.000       |
|                                       |                                           | Jong A             | 35.000       |
|                                       |                                           | Midden             | 250.000      |
|                                       |                                           | Oud                |              |

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

## **Bijlage 1. Boorbeschrijvingen**